

השבת של רבי נחמן מברסלב

כל מה שמתגדל ומתפאר שם הצדיק יותר מתגדל ומתפאר שם השם יתברך ביותר. (קל"מ ב, סז)

טוב להגיד ולשיר **נַחַם נַחְמָן מְאוּמָן** לזכות לכל הישועות

שבת כי תבוא

... וענית ואמרת ... (כו - ה, י)

ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה ...

בכורים הם בחינת התחדשות, שצריכין להביא הפרי המתבכרת ומתחדשת בכל שנה, להביאה מיד לבית ה' ולהודות עליו לה' ולספר עליו את כל הצרות שעברו על ישראל מתחלתם, ובחסדו ונפלאותיו הנוראים הצילנו, כמו שכתוב בוודוי בכורים: וענית ואמרת לפני ה' אלקיך, ארמי אבד אבי, וירד מצרימה, ויגר שם במתי מעט, ויהי שם לגוי גדול עצום ורב, וירעו וכו'. כי עיקר חיוב בכורים מרמז על התחדשות, שצריכין להתחדש בכל פעם ולהתחיל בכל פעם מחדש, ואל יבהלנו רעיונו על כל ההרפתקאות והמניעות והתגברות היצר הרע וכו' וכו' ולא מה שעובר עליו, כי יזכר חסדי ה' ונפלאותיו אשר עשה עמנו בכלליות ובפרטיות, ממצרים ועד הנה. וגם מקודם שירדו למצרים, בעת שרדף לבן הארמי את יעקב, וכל מה שעבר בין יעקב ולבן בעת שעבד אצלו, ולבן רימה אותו עשרת מונים, ולא נתנו אלקים להרע עמדו וכו'. ולא די שלא עלתה בידו לאבדו, חס ושלוש, כרצונו הרע, אף גם הוציא ממנו בנותיו רחל ולא שאל ידם נבנה העולם והעמיד מטה שלמה מהם, שהם השבטים הקדושים,

שעל ידם עיקר התגלות האלקות בעולם, כי לא היה בהם שום פסול, וכלם ענו ואמרו בשעת הסתלקות יעקב: שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד וכו'. וכל מה שעבר על ישראל מאז ועד הנה אין כל פה יכול לדבר וכו'. וכן בפרטיות עוברים כל אלו הבחינות על כל אחד מישראל, כי כל אחד עומדים עליו בחינת לבן ועשו ומצרים וארבע מלכיות וחילותיהם, וכלם עומדים על ישראל בכל דור ודור בכלליות וכן בפרטיות עומדים כלם על כל אחד ואחד לכלותו, חס ושלוש, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם. דהיינו כל הרדיפות וההסתות וההתגרות שהיצר הרע וחילותיו מתגרים בכל אדם בכל יום ובכל עת, שהכל נמשך מבחינת הקליפות הנייל לבן ועשו וכו', כי גם לבן ועשו ומצרים, כל התגרותם בישראל היה רק שהתלבש הבעל

דבר בהם להתגרות בישראל על שהם הולכים בדרך ה' שמסר להם אברהם אבינו, וחוזקים באמונת הבורא היחיד המשיח ומושל בכל וכו'. וכן בכל דור ודור עומדים שונאים בגשמיות ורוחניות, למנוע ולבטל ממלאכת שמים וכו'. והקדוש ברוך הוא עוזרו בכל פעם, כמו שאנו אומרים שלש פעמים בכל יום: ועל נסיד שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך שבכל עת ערב ובקר וצהריים הטוב כי לא כלו רחמיך וכו'.

ואין שום עצה להנצל מכל זה, כי אם אמונה שלמה בה' יתברך, שהיא בחינת התחדשות, בחינת (איכה ג): חדשים לבקרים רבה אמונתך, היינו שידע האדם האמת לאמתו שאינו יודע כלל, כלל כלל לא. רק יתחזק עצמו באמונה הקדושה שקבלנו מאבותינו הקדושים, ואל יבלבל אותו שום דבר שבעולם, כי אין אנו יודעים כלל, רק כפי שהורו אותנו רבותינו ז"ל: הם אמרו והם אמרו, הם אמרו — שצריכין לשבר כל התאוות שבעולם, לא מבעיא עברה כל שהיא, בוודאי צריכין לברח ממנה יותר מבורח מן האש, אלא אפילו תאוה בעלמא ושום תנועה שאינה ברצון הבורא יתברך, צריכין לברח ולהתרחק ממנה בתכלית הריחוק, כי הוא פוגם מאד בנפש הישראלי ובכל העולמות אלפי אלפים ורבי רבבות התלויים בו. והם אמרו — שאפילו אם עבר האדם מה שעבר, אפילו אם עבר על כל התורה כלה אלפים פעמים, רחמנא לצלן, אף על פי כן "אין שום יאוש בעולם כלל" וצריך להתחיל בכל פעם מחדש, כי ה' יתברך מקבל תענוג ושעשועים מהגרוע שבגרועים, אדרבא, זהו עיקר גדלתו יתברך כשהרחוקים מאד מאד ממנו, מודים בו יתברך ומתחזקים באמונה ומודים ומשבחים אותו יתברך וכו' (כמבאר כל זה בדברי רבנו ז"ל, כמה פעמים).

על כן צריכין להתחדש בכל פעם בחינת בכורים, שהם בחינת התחדשות כנ"ל. וזה שכתוב: בראשית וכו', ודרשו רבותינו ז"ל (בראשית רבה א, ד): בשביל בכורים שנקראים 'ראשית', ברא העולם, כי עיקר בריאת העולם היה בשביל בחינה זו, בחינת התחדשות, שהיא בחינת בכורים, בחינת ראשית, בחינת ברא אלקים וכו', שבשביל 'ראשית' ברא אלקים את השמים וכו', שעיקר בריאת שמים וארץ היה בשביל ראשית, דהיינו שיתחיל האדם בכל פעם מראשית כאילו היום הוא ראשית התחלתו, כי זה עיקר תיקון העולמות, כי גם ה' יתברך מחדש אותם בכל יום מחדש ממש, כמו שאומרים: ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, וכמו שאומרים בכל יום: עושה חדשות וכו'.

ועל כן נסמך תכף בפרשת 'והיה כי תבוא', אחר מצוות ודוי בכורים ומעשר: היום הזה ה' אלקיך מצווך לעשות וכו', וכתבי שם: היום הזה נהיית לעם וגוי. אשר אנכי מצווך היום. ופירש רש"י שם: בכל יום יהיה דומה בעיניך כאילו היום נכנסת עמו בברית וכו'. היינו כנ"ל, כי זה עיקר בחינת בכורים, בחינת התחדשות בכל יום, כאילו היום נכנס בברית ומתחיל להרגיל עצמו לכנס בקדשת ישראל. (הלכות בשר בחלב ד, אות יג)

... אשר אנכי מצוה אתכם היום ... (כו, ד)

עיקר העצה לעבודת השם יתברך, לחשוב בכל יום ויום, שאין לו רק זה היום בלבד, שזה בחינת "היום אם בקולו תשמעו", כמבאר במקום אחר. וצריכין שלא לחשוב רק אותו היום, בבחינת "זה היום עשה ה' וכו'", ועל ידי זה יזכה לעבודת השם, וכמו-כן יזכה שממנו לא יהיה עיכוב משיח, כי עיקר ביאת המשיח תלוי בזה, כמו שאמרו חז"ל: אימתי יבוא מר? היום - 'היום אם בקולו תשמעו'. וכפי עבודת ישראל המקיימים זאת ועובדים בדרך זה את השם יתברך בכל יום, כן מתנוצץ קרן משיח בכל יום, עד שסוף כל סוף תבוא על ידי זה הגאולה בשלמות, וכל אחד כפי חלקו בהתקרבות משיח, כן יזכה אז להתענג על ה' ולשבוע מטובו הגדול שישפיע עלינו אז. (הלכות מתנה - הלכה ה', אות מז לפי אוצר היראה - יראה ועבודה, אות קלז)

והיה כי תבוא

אל הארץ...

(עצות המבוארות - חודש אלול, א"י)

עצות ותפילות

כוונת חדש אלול היא תקון לפנס הברית. היינו שעל ידי למוד כראוי וקיום הדעות והעצות המבוארות בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן וא"ו, איך להתחזק בכל עת ולא להתרחק מהשם יתברך, הן בעליה הגדולה ביותר, הן על ידי הירידה הגדולה ביותר, חס ושלוש, בין בגשמיות בין ברוחניות, למודים אלו מְכַנִּים כוונת אלול. כי כל כוונות אלול המבארים בכתבי האר"י זכרונו לברכה, מרמזים על דעות ועצות הנזכרות למעלה, שעל ידם זוכים לתקון הברית. ועל ידי הבקאות בלמודים ועצות אלו, וקיומם באמת, זוכים למצא את הזווג האמתי, והזווג בטל לרצונו. היינו שהיא מסכימה ומרצה לדעותיו והנהגותיו ביראת השם וקיום התורה בכל פרט.

... "אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים". אבי שבשמים, "מלכי ואלקי אליך אתפלל. ה' חקרתי ותדע, אתה ידעת שבת וקומי בתנה לרעי מרחוק, ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה, כי אין מילה בלשוני הן ה' ידעת כלה, אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה, פליאה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה, אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח, אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנד":

רבונו של עולם, מלא רחמים, חושב מחשבות לבל ידח ממך נדח, רחם עלינו למען שמך, וקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ, בקש ברחמיך צאן אובדות, צאן נדח ואין מקבץ. רבונו של עולם, "תעיתי כשה אובד בקש בעדך". רבונו של עולם, מרב עניי ועמלי ומרב עצם עוונותי ופשעי הרבים והעצומים בלי שיעור וערך ומספר, ומעצם בלבול דעתי מרובי הפגמים שפגמתי בעוונותי מעודי עד היום הזה, על-כן איני יכול לפתוח פי לדבר

הוא ידע שאני לא כלום, ואף-על-פי-כן הוא ראה שאני רוצה ואני עומד נגד כל החכמים, נגד כל הגדולים, זה היה לו ערך יותר מכולם, והוא קיבל אותי כמו מתנה, בכל לב, בכל נפש, כי רבי ישראל עליו השלום, אם נותנים מסירות נפש זה יהיה כדאי. רבי ישראל היה יחיד, בלי רבי ישראל איש אחר לא היה לו קשר כזה. רבי אברהם בן רבי נחמן, אם אני הייתי מתקרב אליו, אולי הוא היה מדבר איתי, אבל לא באופן כזה כמו רבי ישראל (קרדונר), בקשר כזה. השם יתברך סיבב, שהוא הכניס בו אור שידע מה זה, מה שזה, כל הבכיות שלו, היה רק בשביל עם ישראל, מה יהיה? מה יהיה? הוא הרגיש הצער מה שזה, הנפילות האלו, הכפירות והאמונות כזביות והשקר זה יותר גרוע מכל הייסורים שבעולם! והוא מסר את נפשו להשם יתברך, הוא התפלל על זה, שהשם יתברך ירחם, שיתגלה דעת רבנו בעולם... הכל תלוי ברבנו, כל התורה והאמונה, וכל חיינו בעולם הזה ובעולם הבא, העולם לא יודעים לא יודעים מזה...

העולם לא יודעים שרבנו הקדוש הוא סוד כזה, הוא פלא כזה, אפילו חסיד ברסלב, שיהיה כבוד לרבנו, תהיה למדן, גמרא, פוסקים, אבל "ליקוטי תפילות", "ליקוטי מוהר"ן", "ליקוטי הלכות", זה לא למדן, זה חסידות", על פי רבנו הקדוש, אם רואים האור של הגמרא, של כל התורה, הקבלה והכל, ב"ליקוטי הלכות" הוא מקשר את הקבלה עם כל דין, והעולם היו צריכים להיות קבוע תמיד ב"ליקוטי הלכות"! כל הלומדים וכל העולם, כי רואים בזה פלא פלאות כאלה, איך הוא למד את הגמרא, איך הוא למד המדרש, אבל העולם לא יודעים, הם חושבים, יש "ליקוטי הלכות", בשביל מה לי "ליקוטי הלכות"? חידושים של חסידות, של קבלה? יש חס ושלום שאומרים שאנחנו עושים עבודה זרה מרבנו, כל-כך גדול, אבל מה שגילה רבנו, הוא גילה רק טיפה מן הים מגדולתו, זה נעלם, נעלם, אבל הוא מוריד עצמו, "מאד היה קשה לי לרדת אליך", הוא מוריד עצמו אפילו לישראל בער, "תלמידי היקר", "יעליך אמרתי", אשרי האוזניים ששומעים דיבורים כאלה, אין בעולם, לא נמצא בעולם דיבורים כאלה, מה שאני קיבלתי במסירת נפש מרבי ישראל (קרדונר) ומכל אנשי שלומנו הזקנים, האנשי אמת, לא כמו היום, היום אנשים שרודפים פשוט אחרי כבוד וכסף, זה חושך!...

הוא ידע שאני לא כלום, ואף-על-פי-כן הוא ראה שאני רוצה ואני עומד נגד כל החכמים, נגד כל הגדולים, זה היה לו ערך יותר מכולם, והוא קיבל אותי כמו מתנה, בכל לב, בכל נפש, כי רבי ישראל עליו השלום, אם נותנים מסירות נפש זה יהיה כדאי. רבי ישראל היה יחיד, בלי רבי ישראל איש אחר לא היה לו קשר כזה. רבי אברהם בן רבי נחמן, אם אני הייתי מתקרב אליו, אולי הוא היה מדבר איתי, אבל לא באופן כזה כמו רבי ישראל (קרדונר), בקשר כזה. השם יתברך סיבב, שהוא הכניס בו אור שידע מה זה, מה שזה, כל הבכיות שלו, היה רק בשביל עם ישראל, מה יהיה? מה יהיה? הוא הרגיש הצער מה שזה, הנפילות האלו, הכפירות והאמונות כזביות והשקר זה יותר גרוע מכל הייסורים שבעולם! והוא מסר את נפשו להשם יתברך, הוא התפלל על זה, שהשם יתברך ירחם, שיתגלה דעת רבנו בעולם... הכל תלוי ברבנו, כל התורה והאמונה, וכל חיינו בעולם הזה ובעולם הבא, העולם לא יודעים לא יודעים מזה...

כלל, וקשה וכבד עלי מאד מאד לפרש שיחתי לפניך, וגם אי-אפשר לפרש כל שיחתי לפניך ככל אשר עם לבבי, כי צרות לבבי הרחיבו מאד, אשר לא יספיק הזמן לפורטם, "כי רבות אנהותי ולבי דו"ן". אבל אף-על-פי-כן הציקנתי רוחי ועצור במלין לא אוכל, אמרתי אשיחה וירוח לי, אדברה ויעבר עלי מה, אולי אזכה עתה למצא הנקדה טובה השייך ללבי עתה באמת, שאזכה על-ידה לשוב אליך מעתה באמת. ואיך שהוא איך שהוא, איך שנפלנו וירדנו בגלות המר הזה למקומות שירדנו כל אחד לפי ירידתו, עם כל זה עדיין חובה עלינו על כל אחד ואחד, לחתור ולבקש ולחפש אחר אבדותנו הרבות והעצומות מאד בלי שיעור וערך, אשר אבדנו בגלגול זה ובגלגולים אחרים, על-ידי תאוותינו הרעות. אולי נזכה לעורר רחמים גדולים אצל בעל הרחמים המרחם על כל האובדים והנדחים, הגוזר בתורתו להשיב אבדות, אולי יש תקוה למצא איזה אבדה מאבדות נפשנו הרבים, אולי נזכה למצא מקצתם או כלם. ואף-על-פי שאני בעצמי החייב מכל הצדדים, כי אבדתי לדעת מה שאבדתי, ובעוונותי הרבים מחמת תאוותי הרעות, הייתי כמו שוטה המאבד מה שנותנין לו. אף-על-פי-כן אולי אזכה ברחמך למצא עוד איזה נקדה טובה אמיתית שתוכל להתגבר על כל מה שאני צריך להתגבר, באפן שאזכה מעתה לשוב אליך באמת, ולחפש ולבקש ולמצא כל אבדותי ואבדת אחרים להשיבם כלם למקומם הראוי למקור שנחצבו משם, באפן שיתקנו כלם בתכלית התקון באמת כרצונך הטוב:

"למה להיות תלויים בגויים? צריכים לקנות את הדידות שלנו באומן, שניסע לאומן לדורי דורות..."
(באומן, 50 ימים לפני הסתלקותו)

צריך להודיע לכלל העולם, שיש עכשיו, בדורות אלו, בחושך הזה, יש כבר אור כזה, שיכול לעזור לנו, להוציאנו מעוונות, מתאוות, ולתקן הכל!...

סיפור (ימי מוהר"ת - סימן מא) באותו החורף

תק"ע הני"ל, אמר רבינו הקדוש כמה תורות, וגם ספר כמה מעשיות גדולות ונוראות, דהיינו מעשה הני"ל של שני בנים שנחלפו (ספורי מעשיות - מעשה י"א), ומעשה של הבעל תפלה (שם - מעשה י"ב), ומעשה של השבעה בעטלערס (שם - מעשה י"ג) כלם ספר באותו החורף הני"ל עד הפסח, ואחר פסח יצא מפה לאומין להסתלק שם, כמבואר במקום אחר (חיי מוהר"ן - סימן קפ"ה), ומעט מזה יתבאר כאן גם כן, ודבר עמי מזה באומין ואמר: בחורף העבר אמרתי הרבה תורה ומעשיות בברסלב, והיה מתגעגע על שעתה באומין אינו יכול לדבר ולגלות כל כך, וכל מה שעבר באותה השנה שהיא שנה אחרונה של ימי חייו הקדושים, אי אפשר לספר, אפילו מה שהיה מתנוצץ בדעתנו:

והנה מן היום שהגיע אליו חלי (השעול) שקרוין "הוסט", שהיה יותר משלוש שנים קודם הסתלקותו, אמר תכף שהוא מכרח להסתלק על ידי זה, והתחיל תכף לדבר מהסתלקותו, ויש בענין זה כמה וכמה שיחות וספורים אך הרבה מהם לא זכיתי לשמוע בעצמי מפיו הקדוש, כי בתחילה בעת שהגיע אליו חלי הני"ל, לא הייתי אצלו כי הייתי אז במאהלוב, והוא זכרונו לברכה הגיע אליו חלי ההוסט הני"ל בדרך, בעת שחזר מהנסיעה מנאוורטש וזסלב וכי, ואמר תיכף שמכרח להסתלק; והודיעו לי למאהלוב, ובוודאי היה מר לי מאד מאד, ונדמה לי שהעולם נתהפך ונחרב, חס ושלום, ואחר כך בסמוך אחר ראש השנה תקס"ח נסע ללמברג כני"ל, ואז יצא השם בעולם שנתלק בלמברג, ואחר כך נודע שזה שקר רק מחמת שנחלש שם מאד, על כן יצא השם שנפטר; וחזר לביתו בקיץ תקס"ח הני"ל בפרשת בלק, וישב פה אחר כך כל אותו הקיץ וכל שנת תקס"ט ושנת תק"ע עד אחר הפסח; ואחר הפסח יצא מפה לאומין, ויש בזה הרבה מאד לספר, ומה שיומין ה' בדעתי אספר מעט מהרבה...

מכתב (ספר אבי הנחל א' - מכתב שה)

תשכ"ג, עיר הקדש ירושלים. עצמי ובשרי, האוהו עצמו בהצדיק האמת שהוא רופא ממהה ונאמן, שידוע כל החסרונות והחלאים של כל אחד, ויודע איך לעסק ברפואתו בשלמות. שלום רב ונמר חתימה טובה.

מכתבך מיום כ"ח אלול תשכ"ב קבלתי בצרוף ציק על סך מאה לירות ישראליות. רב תודות ותשואות חן חן מעמקי לבבי. מה מאד מתק לנפשי הטוב והחסד שהגדלת לעשות עמדי, בראותי בזה שדברי רבנו ז"ל עושים רושם בלבך, כי כבד וקשה מאד לקבל דבריו מחמת רבוי המסכים המבדילים, והחכמות של שטות והבל שמשבבים ומעקמים הלב מאד. מי יתן שיכנסו בלבנו ובלב כל ישראל ויעשו פגלתם כראוי לבוא למה שאנו צריכים לבוא בזה העולם אשר לכך נוצרנו. על-ידי צדקה וחסד להצדיק האמת ועניים הגונים - על-ידי זה משלימים השכל ונתרומם המוחין וזוכין לראות אור הצדיק, ועל-ידי זה זוכה להכניע הגוף לגבי הנפש, החמר לגבי הצורה, הסכלות לגבי השכל. ויוצא מחשך לאור, מבהמה לאדם, ונתבטלן החכמות חיזוניות וזוכין להשגות אלקות, ומבטל הדין והחשך וממשיך חסדים בעולם. המעתיך בעדו תמיד בכל עת ומצפה לישועתו וטובתו בזה ובבא, ואחולים לבביים לשנה החדשה לך ולביתך לחיים טובים וארכים.

ישראל דב אודער
טבת שלום